

Motion till riksdagen

1989/90:U248

av Isa Halvarsson (fp)

Överföring av s.k. anpassad teknologi till u-länder

I tredje världen har man startat Appropriate Technology-organisationer. Detta som en reaktion på den skuldsättning och resursförstöring som följt i spåren av industriländernas bistånd. Man menar inte att u-länderna skall göra sig oberoende av industriländerna när det gäller teknikimport men man vill komma bort från den situation som innebär att man tvingas ta emot det som bjuds i brist på bättre alternativ.

Tanken är att om man skall nå de fattigaste människorna på jorden så måste man nå ut till två miljoner byar. Det viktiga är då att biståndet etablerar dessa kontakter ute i byarna. Biståndsorganisationer som arbetar i tredje världen kan vara tungrodda byråkratier med en tendens till att favorisera stora, kapitalintensiva projekt. För dem går det åt lika mycket arbete och handläggartid att slussa igenom ett projekt på 50 000 dollar som ett projekt på 5 miljoner dollar.

Om dessa organisationer samtidigt har brist på handläggare ter det sig naturligt att satsa på några stora projekt snarare än många små. Detta gäller även SIDA: När t.ex. Appropriate Technology Development Association i Indien gick till SIDA med en ansökan om ett mindre belopp fick de avslag. En besökare från Sverige fick, på biståndskontoret, förklaringen att "vi har inte tid med dessa småprojekt".

För att ge u-ländernas AT-organisationer en samarbetspartner i Sverige bildades, hösten 1988, den ideella föreningen Appropriate Technology Sweden – ATS. Bakom föreningen står bl.a. universitetsinstitutioner i Lund och Uppsala, Stiftelsen för Seniore experter (SEF), Företagarförbundet och Sveriges Energiföreningarnas Riksförbund (SERO). Både inom SERO och SEF finns det stora outnyttjade resurser som borde mobiliseras inom biståndsverksamheten.

För att teknikutveckling och systemlösningar skall bli användbara i u-länder krävs att de människor som arbetar med dem får kunskap om alla restriktioner som måste läggas på lösningarna. Där har ATS en viktig uppgift att fylla. Tack vare sin u-landskunskap kan ATS sätta in det tekniska kunnandet i sitt ekonomiska och sociala sammanhang och på så sätt förhindra att ett felaktigt tekniskt kunnande utvecklas och överförs till u-länderna. Genom att knyta samman svenska institutioner med motsvarande institutioner i u-länder, s.k. twinning, kan man på ett mycket kostnadseffektivt sätt göra biståndsinsatser med hög utvecklingseffekt.

En viss verksamhet bedrivs redan av SAREC och IFS men endast i begränsad omfattning och på ett akademiskt plan. Svenska lantbruksskolor, skogsskolor, verkstadsskolor och folkhögskolor skulle med fördel kunna användas i detta arbete och med utnyttjande av biståndsmedel kunna knyta kontakter med motsvarande institutioner i u-länder. Projekten skulle kunna gälla områden såsom vattenbruk, giftfri odling, agroforestry, framställning av biogas, biodling, svampodling, höns- och kaninuppfödning etc.

Vill man nå fram till de fattigaste måste man samarbeta med de organisationer som verkar bland de fattigaste, missionen och frivilligorganisationerna. Hos dessa organisationer återfinns dessutom ett gediget lokalt kunnande.

Den verksamhet som föreningen *Appropriate Technology Sweden*, *ATS*, avser bedriva, med framtagning och överföring av enkel vardagsnära teknik som kan initiera utvecklingsprocesser, är enligt min mening mycket värdefull att stödja. Man får då ett effektivt u-landsbistånd som är anpassat till de villkor som gäller i just den miljö där tekniken skall användas.

På sikt kan en tekniköverföring av det här slaget öppna en betydande marknad för svenska produkter som vattenpumpar, skolspisar och varmluftsmotorer etc.

ATS:s finansiering grundas på medlemsavgifter. Under uppbyggnadskedet och för att verksamheten snabbt skall kunna få ett omfång av betydelse, så är föreningen beroende av stöd från samhället. Enligt min mening bör ett sådant stöd utgå. Årsbudgeten för *ATS* har uppskattats till 4,5 milj. kr. per år under tre år. Det är alltså inget stort belopp man behöver men det torde vara svårt att finna något biståndsanslag som uppvisar så stor utvecklingseffekt.

ATS har sitt säte i Lund men med en viss verksamhet förlagd till Norrtälje i anslutning till ett planerat "Center för basteknologi". På detta center skall det tekniska kunnandet som utvecklas demonstreras och kurser i produktionsteknik skall anordnas. Närheten till Stockholm, Uppsala och Arlanda kommer att göra detta center lätt tillgängligt för utländska besökare. Kurserna är avsedda att även riktas mot tekniker från u-länderna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om biståndsmedel till det arbete föreningen "Appropriate Technology Sweden" utför i utvecklingsländer för utveckling och överföring av anpassad teknik.

Stockholm den 17 januari 1990

Isa Halvarsson (fp)